

**PROIECT DE OPȚIONAL
CICLUL PREȘCOLAR**

1. Denumirea opționalului	Dezastre naturale
2. Arii curriculare	Matematică și Științe Om și societate
3. Tipul de opțional	Ca temă integratoare la nivelul mai multor arii curriculare
4. Durata	1 an (o oră pe săptămână)
5. Modul de desfășurare	Pe grupe sau pe clase
6. Unitatea școlară	Grădinițe
7. Propunător	Ministerul Administrației și Internelor
8. Programa școlară	

ARGUMENT

Curriculum-ul opțional DEZASTRE NATURALE se adresează copiilor din învățământul preșcolar și poate fi aplicat la nivelul mai multor arii curriculare (Matematică și Științe, Om și societate).

Componentele acestei programe respectă particularitățile de vârstă ale copiilor și urmăresc:

- cunoașterea la nivel personal și colectiv a dezastrelor;
- înțelegerea modului în care diferitele părți din natură interacționează, alcătuind un tot unitar, echilibrat și sensibil la intervenția antropică;
- dezvoltarea personalității și competenței sociale a copiilor în special pentru adoptarea unui comportament responsabil față de ei înșiși și față de semenii lor.

Principalele trăsături ale mediului local relevante în procesul de educație (conform Raportului asupra hazardelor pe teritoriul României, elaborat de Mercury Research) sunt următoarele:

- recunoașterea faptului că nu există o cultură de prevenire a dezastrelor și de rezistență comunitară, strategiile asociate de pre-dezastru reprezentând serioase investiții care trebuie sprijinite;
- pe teritoriul României se înregistrează o mare diversitate de hazarde naturale și tehnologice care rezultă din interacțiunea factorilor naturali, a celor demografici și sociali și a structurilor realizate de om (construcții, șosele, căi ferate) care coroborate cu evenimente extreme devin tot mai complexe și greu de stăpânit;
- lipsa unei legislații ferme în prima parte a perioadei de tranziție a determinat o înrăutățire a condițiilor de mediu prin despăduriri necontrolate, distrugerii ale perdelelor forestiere și ale sistemelor de irigații din câmpie, o accentuare a impactului hazardelor naturale asupra societății.

Interviurile realizate cu ocazia cercetărilor de teren au arătat, conform aceleiași surse, că pentru copiii noțiunile de dezastru și situație de urgență nu se traduc și nu stârnesc asocieri imediate, care de cele mai multe ori sunt incorecte în mintea acestora.

De asemenea, responsabilitățile specifice instituțiilor abilitate să intervină în situații de urgență și/sau dezastre le sunt necunoscute copiilor. Se remarcă lipsa experienței copiilor de a fi întrebați și lăsați să își exprime propria părere, neexistând o corelare între informații, între fenomenele studiate la diferite discipline.

Structura curriculum-ului cuprinde:

- Obiective cadru
- Obiective de referință
- Standarde curriculare de performanță
- Unități de conținut
- Valori și atitudini
- Bibliografie

OBIECTIVE CADRU

1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și a terminologiei specifice;
2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență;
3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ

OC 1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și a terminologiei specifice;

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar copilul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
1.1 Să identifice principalele tipuri de	- exemplificarea termenilor, a faptelor

dezastre	concrete și a conceptelor ; - definirea și exemplificarea noțiunilor de bază cu ajutorul conceptelor învățate;
1.2 Să descrie și să analizeze modificările suferite de mediul înconjurător ca urmare a intervenției umane	- realizarea unor legături între fenomene și terminologii; - completarea fișelor de observare - dezbateri în grup;
1.3 Să sesizeze corespondența între activitatea umană și dezastre	- descrierea unor situații privind efectele intervenției omului în natură, avantajele și dezavantajele intervenției sale;

OC 2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar copilul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
2.1 Să identifice corect situațiile de urgență	- compararea diferitelor surse de documentare, identificarea caracteristicilor comune diferitelor tipuri de dezastre
2.2 Să evalueze posibilitățile de intervenție în situații de urgență	- dezbateri, comentarii, jocuri-concurs pentru înțelegerea corectă a situațiilor
2.3 Să manifeste inițiativă în situații de urgență	- studiu de caz - elaborarea și susținerea de referate

OC 3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate.

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar copilul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
3.1 Să identifice corect factorii de risc	-vizionarea unor filme documentare, materiale informative, jocuri de simulare
3.2 Să intervină eficient în situații de urgență	- imaginarea unor strategii pentru prevenirea și reducerea efectelor dezastrelor;
3.3 Să manifeste un comportament civic	- luarea de decizii și justificarea opțiunii în privința atitudinilor și acțiunilor proprii legate de situațiile de urgență prin întocmirea și utilizarea unor scheme decizionale;

UNITĂȚI DE CONȚINUT

Capitolul 1 Ce știm despre dezastre

Activitatea 1 Noțiuni generale despre dezastre

Activitatea 2 Dezastre naturale

Activitatea 3 Dezastre datorate activității umane

Activitatea 4 Incendiile

Activitatea 5 Inundațiile

Activitatea 6 Cutremurele

Activitatea 7 Accidentele tehnologice

Activitatea 8 Impactul dezastrelor asupra mediului

Activitatea 9 Lucrare practică - Identificarea zonelor de risc din localitatea noastră

Activitatea 10 Recapitulare

Activitatea 11 Evaluare

Capitolul 2 Cum acționăm în caz de dezastru

Activitatea 12 Avertizarea și alarmarea în caz de dezastru

Activitatea 13 Protejarea individuală

Activitatea 14 Protejarea colectivă

Activitatea 15 Adăpostirea și evacuarea în caz de dezastru

Activitatea 16 Cum acordăm primul ajutor în caz de dezastru

Activitatea 17 Limitarea și înlăturarea efectelor dezastrelor

Activitatea 18 Igiena individuală și colectivă după dezastru

Activitatea 19 Cum acționăm în caz de inundații și după

Activitatea 20 Cum acționăm în caz de cutremur, incendiu și după

Activitatea 21 Cum acționăm în caz de alunecări de teren și după

Activitatea 22 Cum acționăm în caz de poluări accidentale și după

Activitatea 23 Cum acționăm în cazul atacurilor teroriste și după

Activitatea 24 Lucrare practică – Exercițiu practic de acțiune în caz de dezastru

Activitatea 25 Recapitulare

Activitatea 26 Evaluare

Capitolul 3 Gestionarea dezastrelor

Activitatea 27 Organizarea sistemului românesc de intervenție în caz de dezastre

Activitatea 28 Obligațiile și drepturile cetățenilor în situații de dezastre

Activitatea 29 Planul local de acțiune privind inundațiile și alunecările de teren

Activitatea 30 Planul local de acțiune privind protecția antiseismică și împotriva incendiilor

Activitatea 31 Planul local de acțiune privind radioactivitatea

Activitatea 32 Să-i cunoaștem pe cei cu care colaborăm

Activitatea 33 Recapitulare

Activitatea 34 Evaluare

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

Obiective cadru	Standarde
1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și terminologia specifică;	1.1 Să identifice principalele tipuri de dezastre 1.2 Să descrie și să analizeze modificările suferite de mediul înconjurător ca urmare a intervenției umane 1.3 Să sesizeze corespondența între activitatea umană și dezastre
2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență	2.1 Să identifice corect situațiile de urgență 2.2 Să evalueze posibilitățile de intervenție în situații de urgență 2.3 Să manifeste inițiativă în situații de urgență
3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate	3.1 Să identifice corect factorii de risc 3.2 Să intervină eficient în situații de urgență 3.3 Să manifeste un comportament civic

VALORI ȘI ATITUDINI

Programul de educație privind dezastrelor naturale vizează formarea unor valori și atitudini concentrate pe grija pentru viața personală și a celorlalți, ca și preocuparea pentru ocrotirea mediului înconjurător.

Alte valori proprii unui astfel de proces educativ sunt:

- motivația pentru aplicarea cunoștințelor într-un mod responsabil față de om;
- dobândirea unui comportament responsabil;
- dezvoltarea spiritului critic, a viziunii pozitive și a toleranței;
- interesul pentru aplicarea cunoștințelor în viața cotidiană;
- interesul față de noile realizări ale științei și civilizației.

În acest proces educativ copilul este coautor, de aceea este necesară modificarea rolului educatoarei în direcția creșterii flexibilității, disponibilității la schimbare, deoarece nu totul poate fi programat.

Plecând de la problemele cauzate de numeroasele calamități naturale și erori umane, opționalul își concentrează atenția pe tematici în relație cu calitatea mediului și a vieții: sensul responsabilității, spiritul de inițiativă, autonomia, colaborare/solidaritate.

În sensul responsabilității/spiritul de inițiativă se amintește capacitatea de a elabora și de a realiza proiecte, de a înfrunța și a rezolva probleme, de a înfrunța a neprevăzutului, de a pleca de la punctul de vedere al comunității, de a propune și a coordona inițiativă (în confruntare cu alți elevi, alte școli, în afara școlii).

În ceea ce privește autonomia amintim capacitatea copiilor de a se influența pe ei înșiși, modificându-și prin intermediul noilor cunoștințe capacitatea lor de a-și asuma comportamente, de a propune și a gestiona activități, de a duce mai departe sarcini liber asumate.

Colaborarea/solidaritatea sunt valori și atitudini confirmate prin ascultarea, respectul diferitelor puncte de vedere, valorizarea diferențelor, capacitatea de a lucra în grup.

Colaborarea dintre educatoare, copiii, membrii comunității și factorii de decizie locali poate să inspire educatoare și copiii lor să învețe să utilizeze toate resursele locale pentru atingerea obiectivelor educaționale.

BIBLIOGRAFIE

Dumitru Copilu și colaboratori, 2002, Predarea pe bază de obiective curriculare de formare, Manual de autoinstruire pentru profesori, Ed. Didactică și Pedagogică, R.A., București;

Programul pentru prevenirea și managementul riscului la dezastre naturale, martie 2006, Servicii de consultanță pentru elaborarea și implementarea unei campanii naționale de conștientizare publică, Mercury Research;

Conf.dr. Al. Ozunu și colaboratorii, martie 2006, Analiza situației curente a educației formale în relație cu prevenirea, pregătirea și diminuarea hazardelor.

PROIECT DE OPȚIONAL CICLUL PRIMAR

1. Denumirea opționalului	Dezastre naturale
2. Arii curriculare	Matematică și Științe Om și societate
3. Tipul de opțional	Ca temă integratoare la nivelul mai multor arii curriculare
4. Durata	1 an (o oră pe săptămână)
5. Modul de desfășurare	Pe grupe sau pe clase
6. Unitatea școlară	Clasele I-IV
7. Propunător	Ministerul Administrației și Internelor
8. Programa școlară	

ARGUMENT

Curriculum-ul opțional DEZASTRE NATURALE se adresează elevilor din învățământul primar și poate fi aplicat la nivelul mai multor arii curriculare (Matematică și Științe, Om și societate).

Componentele acestei programe respectă particularitățile de vârstă ale elevilor și urmăresc:

- cunoașterea la nivel personal și colectiv a dezastrelor;
- înțelegerea modului în care diferitele părți din natură interacționează, alcătuind un tot unitar, echilibrat și sensibil la intervenția antropică;

- dezvoltarea personalității și competenței sociale a elevilor în special pentru adoptarea unui comportament responsabil față de ei înșiși și față de semenii lor.

Principalele trăsături ale mediului local relevante în procesul de educație (conform Raportului asupra hazardelor pe teritoriul României, elaborat de Mercury Research) sunt următoarele:

- recunoașterea faptului că nu există o cultură de prevenire a dezastrelor și de rezistență comunitară, strategiile asociate de pre-dezastru reprezentând serioase investiții care trebuie sprijinite;
- pe teritoriul României se înregistrează o mare diversitate de hazarde naturale și tehnologice care rezultă din interacțiunea factorilor naturali, a celor demografici și sociali și a structurilor realizate de om (construcții, șosele, căi ferate) care coroborate cu evenimente extreme devin tot mai complexe și greu de stăpânit;
- lipsa unei legislații ferme în prima parte a perioadei de tranziție a determinat o înrăutățire a condițiilor de mediu prin despăduriri necontrolate, distrugerii ale perdelelor forestiere și ale sistemelor de irigații din câmpie, o accentuare a impactului hazardelor naturale asupra societății.

Interviurile realizate cu ocazia cercetărilor de teren au arătat, conform aceleiași surse, că pentru elevi noțiunile de dezastru și situație de urgență nu se traduc și nu stârnesc asocieri imediate, care de cele mai multe ori sunt incorecte în mintea acestora.

De asemenea, responsabilitățile specifice instituțiilor abilitate să intervină în situații de urgență și/sau dezastre le sunt necunoscute elevilor. Se remarcă lipsa experienței a acestora de a fi întrebați și lăsați să își exprime propria părere, neexistând o corelare între informații, între fenomenele studiate la diferite discipline.

Structura curriculum-ului cuprinde:

- Obiective cadru
- Obiective de referință
- Standarde curriculare de performanță
- Unități de conținut
- Valori și atitudini
- Bibliografie

OBIECTIVE CADRU

1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și a terminologiei specifice;
2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență;
3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ

OC 1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și a terminologiei specifice;

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar elevul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
1.1 Să identifice principalele tipuri de dezastre	<ul style="list-style-type: none"> • exemplificarea termenilor, a faptelor concrete și a conceptelor ; • definirea și exemplificarea noțiunilor de bază cu ajutorul conceptelor învățate;
1.2 Să descrie și să analizeze modificările suferite de mediul înconjurător ca urmare a intervenției umane	<ul style="list-style-type: none"> - realizarea unor legături între fenomene și terminologii; - completarea fișelor de observare - dezbateri în grup;

1.3 Să sesizeze corespondența între activitatea umană și dezastre	- descrierea unor situații privind efectele intervenției omului în natură, avantajele și dezavantajele intervenției sale;
---	---

OC 2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar elevul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
2.1 Să identifice corect situațiile de urgență	- compararea diferitelor surse de documentare, identificarea caracteristicilor comune diferitelor tipuri de dezastre
2.2 Să evalueze posibilitățile de intervenție în situații de urgență	- dezbateri, comentarii, jocuri-concurs pentru înțelegerea corectă a situațiilor
2.3 Să manifeste inițiativă în situații de urgență	- studiu de caz - elaborarea și susținerea de referate

OC 3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate.

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar elevul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
3.1 Să identifice corect factorii de risc	-vizionarea unor filme documentare, materiale informative, - jocuri de simulare
3.2 Să intervină eficient în situații de urgență	-imaginarea unor strategii pentru prevenirea și reducerea efectelor dezastrelor;
3.3 Să manifeste un comportament civic	- luarea de decizii și justificarea opțiunii în privința atitudinilor și acțiunilor proprii legate de situațiile de urgență prin întocmirea și utilizarea unor scheme decizionale;

UNITĂȚI DE CONȚINUT

Capitolul 1 Ce știm despre dezastre

Lecția 1 Noțiuni generale despre dezastre

Lecția 2 Dezastre naturale

Lecția 3 Dezastre datorate activității umane

Lecția 4 Incendiile

Lecția 5 Inundațiile

Lecția 6 Cutremurele

Lecția 7 Accidentele tehnologice

Lecția 8 Impactul dezastrelor asupra mediului

Lecția 9 Lucrare practică - Identificarea zonelor de risc din localitatea noastră

Lecția 10 Recapitulare

Lecția 11 Evaluare

Capitolul 2 Cum acționăm în caz de dezastru

Lecția 12 Avertizarea și alarmarea în caz de dezastru

Lecția 13 Protejarea individuală

Lecția 14 Protejarea colectivă

Lecția 15 Adăpostirea și evacuarea în caz de dezastru

Lecția 16 Cum acordăm primul ajutor în caz de dezastru

Lecția 17 Limitarea și înlăturarea efectelor dezastrelor

Lecția 18 Igiena individuală și colectivă după dezastru

Lecția 19 Cum acționăm în caz de inundații și după

Lecția 20 Cum acționăm în caz de cutremur, incendiu și după

Lecția 21 Cum acționăm în caz de alunecări de teren și după

Lecția 22 Cum acționăm în caz de poluări accidentale și după

Lecția 23 Cum acționăm în cazul atacurilor teroriste și după

Lecția 24 Lucrare practică – Exercițiu practic de acțiune în caz de dezastru

Lecția 25 Recapitulare

Lecția 26 Evaluare

Capitolul 3 Gestionarea dezastrelor

Lecția 27 Organizarea sistemului românesc de intervenție în caz de dezastre

Lecția 28 Obligațiile și drepturile cetățenilor în situații de dezastre

Lecția 29 Planul local de acțiune privind inundațiile și alunecările de teren

Lecția 30 Planul local de acțiune privind protecția antiseismică și împotriva incendiilor

Lecția 31 Planul local de acțiune privind radioactivitatea

Lecția 32 Să-i cunoaștem pe cei cu care colaborăm

Lecția 33 Recapitulare

Lecția 34 Evaluare

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

Obiective cadru	Standarde
1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și terminologia specifică;	1.1 Să identifice principalele tipuri de dezastre 1.2 Să descrie și să analizeze modificările suferite de mediul înconjurător ca urmare a intervenției umane 1.3 Să sesizeze corespondența între activitatea umană și dezastre
2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență	2.1 Să identifice corect situațiile de urgență 2.2 Să evalueze posibilitățile de intervenție în situații de urgență 2.3 Să manifeste inițiativă în situații de urgență
3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate	3.1 Să identifice corect factorii de risc 3.2 Să intervină eficient în situații de urgență 3.3 Să manifeste un comportament civic

VALORI ȘI ATITUDINI

Programul de educație privind dezastrele naturale vizează formarea unor valori și atitudini concentrate pe grija pentru viața personală și a celorlalți, ca și preocuparea pentru ocrotirea mediului înconjurător.

Alte valori proprii unui astfel de proces educativ sunt:

- motivația pentru aplicarea cunoștințelor într-un mod responsabil față de om;
- dobândirea unui comportament responsabil;
- dezvoltarea spiritului critic, a viziunii pozitive și a toleranței;
- interesul pentru aplicarea cunoștințelor în viața cotidiană;
- interesul față de noile realizări ale științei și civilizației.

În acest proces educativ elevul este coautor, de aceea este necesară modificarea rolului învățătoarei în direcția creșterii flexibilității, disponibilității la schimbare, deoarece nu totul poate fi programat.

Plecând de la problemele cauzate de numeroasele calamități naturale și erori umane, opționalul își concentrează atenția pe tematici în relație cu calitatea mediului și a vieții: sensul responsabilității, spiritul de inițiativă, autonomia, colaborare/solidaritate.

În sensul responsabilității/spiritul de inițiativă se amintește capacitatea de a elabora și de a realiza proiecte, de a înfrunța și a rezolva probleme, de a înfrunța a neprevăzutului, de a pleca de la punctul de vedere al comunității, de a propune și a coordona inițiative (în confruntare cu alți elevi, alte școli, în afara școlii).

În ceea ce privește autonomia amintim capacitatea elevilor de a se influența pe ei înșiși, modificându-și prin intermediul noilor cunoștințe capacitatea lor de a-și asuma comportamente, de a propune și a gestiona activități, de a duce mai departe sarcini liber asumate.

Colaborarea/solidaritatea sunt valori și atitudini confirmate prin ascultarea, respectul diferitelor puncte de vedere, valorizarea diferențelor, capacitatea de a lucra în grup.

Colaborarea dintre învățătoare, elevi, membrii comunității și factorii de decizie locali poate să inspire învățătoarele și elevii lor să învețe să utilizeze toate resursele locale pentru atingerea obiectivelor educaționale.

BIBLIOGRAFIE

Dumitru Copilu și colaboratori, 2002, Predarea pe bază de obiective curriculare de formare, Manual de autoinstruire pentru profesori, Ed. Didactică și Pedagogică, R.A., București;

Programul pentru prevenirea și managementul riscului la dezastre naturale, martie 2006, Servicii de consultanță pentru elaborarea și implementarea unei campanii naționale de conștientizare publică, Mercury Research;

Conf.dr. Al. Ozunu și colaboratorii, martie 2006, Analiza situației curente a educației formale în relație cu prevenirea, pregătirea și diminuarea hazardelor.

PROIECT DE OPȚIONAL CICLUL GIMNAZIAL

1. Denumirea opționalului	Dezastre naturale
2. Arii curriculare	Matematică și Științe Om și societate
3. Tipul de opțional	Ca temă integratoare la nivelul mai multor arii curriculare
4. Durata	1 an (o oră pe săptămână)
5. Modul de desfășurare	Pe grupe sau pe clase
6. Unitatea școlară	Clasele V-VIII
7. Propunător	Ministerul Administrației și Internelor
8. Programa școlară	

ARGUMENT

Curriculum-ul opțional DEZASTRE NATURALE se adresează elevilor din învățământul preuniversitar și poate fi aplicat la nivelul mai multor arii curriculare (Matematică și Științe, Om și societate).

Componentele acestei programe respectă particularitățile de vârstă ale elevilor și urmăresc:

- cunoașterea la nivel personal și colectiv a dezastrelor;
- înțelegerea modului în care diferitele părți din natură interacționează, alcătuind un tot unitar, echilibrat și sensibil la intervenția antropică;

- dezvoltarea personalității și competenței sociale a elevilor în special pentru adoptarea unui comportament responsabil față de ei înșiși și față de semenii lor.

Principalele trăsături ale mediului local relevante în procesul de educație (conform Raportului asupra hazardelor pe teritoriul României, elaborat de Mercury Research) sunt următoarele:

- recunoașterea faptului că nu există o cultură de prevenire a dezastrelor și de rezistență comunitară, strategiile asociate de pre-dezastru reprezentând serioase investiții care trebuie sprijinite;
- pe teritoriul României se înregistrează o mare diversitate de hazarde naturale și tehnologice care rezultă din interacțiunea factorilor naturali, a celor demografici și sociali și a structurilor realizate de om (construcții, șosele, căi ferate) care coroborate cu evenimente extreme devin tot mai complexe și greu de stăpânit;
- lipsa unei legislații ferme în prima parte a perioadei de tranziție a determinat o înrăutățire a condițiilor de mediu prin despăduriri necontrolate, distrugerii ale perdelelor forestiere și ale sistemelor de irigații din câmpie, o accentuare a impactului hazardelor naturale asupra societății.

Interviurile realizate cu ocazia cercetărilor de teren au arătat, conform aceleiași surse, că pentru elevi noțiunile de dezastru și situație de urgență nu se traduc și nu stârnesc asocieri imediate, care de cele mai multe ori sunt incorecte în mintea acestora.

De asemenea, responsabilitățile specifice instituțiilor abilitate să intervină în situații de urgență și/sau dezastre le sunt necunoscute elevilor. Se remarcă lipsa experienței elevilor de a fi întrebați și lăsați să își exprime propria părere, neexistând o corelare între informații, între fenomenele studiate la diferite discipline.

Structura curriculum-ului cuprinde:

- Obiective cadru
- Obiective de referință
- Standarde curriculare de performanță
- Unități de conținut
- Valori și atitudini
- Bibliografie

OBIECTIVE CADRU

1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și a terminologiei specifice;
2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență;
3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ

OC 1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și a terminologiei specifice;

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar elevul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
1.1 Să identifice principalele tipuri de dezastre	- exemplificarea termenilor, a faptelor concrete și a conceptelor ; - definirea și exemplificarea noțiunilor de bază cu ajutorul conceptelor învățate;
1.2 Să descrie și să analizeze modificările suferite de mediul înconjurător ca urmare a intervenției umane	- realizarea unor legături între fenomene și terminologii; - completarea fișelor de observare - dezbateri în grup;

1.3 Să sesizeze corespondența între activitatea umană și dezastre	- descrierea unor situații privind efectele intervenției omului în natură, avantajele și dezavantajele intervenției sale;
---	---

OC 2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar elevul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
2.1 Să identifice corect situațiile de urgență	- compararea diferitelor surse de documentare, identificarea caracteristicilor comune diferitelor tipuri de dezastre
2.2 Să evalueze posibilitățile de intervenție în situații de urgență	- dezbateri, comentarii, jocuri–concurs pentru înțelegerea corectă a situațiilor
2.3 Să manifeste inițiativă în situații de urgență	- studiu de caz - elaborarea și susținerea de referate

OC 3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate.

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
La sfârșitul anului școlar elevul va fi capabil:	Pe parcursul anului școlar se recomandă următoarele activități:
3.1 Să identifice corect factorii de risc	-vizionarea unor filme documentare, materiale informative - jocuri de simulare
3.2 Să intervină eficient în situații de urgență	- imaginarea unor strategii pentru prevenirea și reducerea efectelor dezastrelor;
3.3 Să manifeste un comportament civic	- luarea de decizii și justificarea opțiunii în privința atitudinilor și acțiunilor proprii legate de situațiile de urgență prin întocmirea și utilizarea unor scheme decizionale;

UNITĂȚI DE CONȚINUT

Capitolul 1 Ce știm despre dezastre

Lecția 1 Noțiuni generale despre dezastre

Lecția 2 Dezastre naturale

Lecția 3 Dezastre datorate activității umane

Lecția 4 Incendiile

Lecția 5 Inundațiile

Lecția 6 Cutremurele

Lecția 7 Accidentele tehnologice

Lecția 8 Impactul dezastrelor asupra mediului

Lecția 9 Lucrare practică - Identificarea zonelor de risc din localitatea noastră

Lecția 10 Recapitulare

Lecția 11 Evaluare

Capitolul 2 Cum acționăm în caz de dezastru

Lecția 12 Avertizarea și alarmarea în caz de dezastru

Lecția 13 Protejarea individuală

Lecția 14 Protejarea colectivă

Lecția 15 Adăpostirea și evacuarea în caz de dezastru

Lecția 16 Cum acordăm primul ajutor în caz de dezastru

Lecția 17 Limitarea și înlăturarea efectelor dezastrelor

Lecția 18 Igiena individuală și colectivă după dezastru

Lecția 19 Cum acționăm în caz de inundații și după

Lecția 20 Cum acționăm în caz de cutremur, incendiu și după

Lecția 21 Cum acționăm în caz de alunecări de teren și după

Lecția 22 Cum acționăm în caz de poluări accidentale și după

Lecția 23 Cum acționăm în cazul atacurilor teroriste și după

Lecția 24 Lucrare practică – Exercițiu practic de acțiune în caz de dezastru

Lecția 25 Recapitulare

Lecția 26 Evaluare

Capitolul 3 Gestionarea dezastrelor

Lecția 27 Organizarea sistemului românesc de intervenție în caz de dezastre

Lecția 28 Obligațiile și drepturile cetățenilor în situații de dezastre

Lecția 29 Planul local de acțiune privind inundațiile și alunecările de teren

Lecția 30 Planul local de acțiune privind protecția antiseismică și împotriva incendiilor

Lecția 31 Planul local de acțiune privind radioactivitatea

Lecția 32 Să-i cunoaștem pe cei cu care colaborăm

Lecția 33 Recapitulare

Lecția 34 Evaluare

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

Obiective cadru	Standarde
1. Cunoașterea principalelor tipuri de risc, a formelor de manifestare a acestora, precum și terminologia specifică;	1.1 Să identifice principalele tipuri de dezastre 1.2 Să descrie și să analizeze modificările suferite de mediul înconjurător ca urmare a intervenției umane 1.3 Să sesizeze corespondența între activitatea umană și dezastre
2. Formarea și perfecționarea unor atitudini și comportamente responsabile în situații de urgență	2.1 Să identifice corect situațiile de urgență 2.2 Să evalueze posibilitățile de intervenție în situații de urgență 2.3 Să manifeste inițiativă în situații de urgență
3. Dezvoltarea capacității de a folosi cunoștințele în domeniul situațiilor de urgență pentru reglarea și influențarea comportamentului propriu și de grup, dezvoltarea spiritului de solidaritate	3.1 Să identifice corect factorii de risc 3.2 Să intervină eficient în situații de urgență 3.3 Să manifeste un comportament civic

VALORI ȘI ATITUDINI

Programul de educație privind dezastrelor naturale vizează formarea unor valori și atitudini concentrate pe grija pentru viața personală și a celorlalți, ca și preocuparea pentru ocrotirea mediului înconjurător.

Alte valori proprii unui astfel de proces educativ sunt:

- motivația pentru aplicarea cunoștințelor într-un mod responsabil față de om;
- dobândirea unui comportament responsabil;
- dezvoltarea spiritului critic, a viziunii pozitive și a toleranței;
- interesul pentru aplicarea cunoștințelor în viața cotidiană;
- interesul față de noile realizări ale științei și civilizației.

În acest proces educativ elevul este coautor, de aceea este necesară modificarea rolului profesorului în direcția creșterii flexibilității, disponibilității la schimbare, deoarece nu totul poate fi programat.

Plecând de la problemele cauzate de numeroasele calamități naturale și erori umane, opționalul își concentrează atenția pe tematici în relație cu calitatea mediului și a vieții: sensul responsabilității, spiritul de inițiativă, autonomia, colaborare/solidaritate.

În sensul responsabilității/spiritul de inițiativă se amintește capacitatea de a elabora și de a realiza proiecte, de a înfrunța și a rezolva probleme, de a înfrunța a neprevăzutului, de a pleca de la punctul de vedere al comunității, de a propune și a coordona inițiative (în confruntare cu alți elevi, alte școli, în afara școlii).

În ceea ce privește autonomia amintim capacitatea elevilor de a se influența pe ei înșiși, modificându-și prin intermediul noilor cunoștințe capacitatea lor de a-și asuma comportamente, de a propune și a gestiona activități, de a duce mai departe sarcini liber asumate.

Colaborarea/solidaritatea sunt valori și atitudini confirmate prin ascultarea, respectul diferitelor puncte de vedere, valorizarea diferențelor, capacitatea de a lucra în grup.

Colaborarea dintre profesor, elevi, membrii comunității și factorii de decizie locali poate să inspire profesorii și elevii lor să învețe să utilizeze toate resursele locale pentru atingerea obiectivelor educaționale.

BIBLIOGRAFIE

Dumitru Copilu și colaboratori, 2002, Predarea pe bază de obiective curriculare de formare, Manual de autoinstruire pentru profesori, Ed. Didactică și Pedagogică, R.A., București;

Programul pentru prevenirea și managementul riscului la dezastre naturale, martie 2006, Servicii de consultanță pentru elaborarea și implementarea unei campanii naționale de conștientizare publică, Mercury Research;

Conf.dr. Al. Ozunu și colaboratorii, martie 2006, Analiza situației curente a educației formale în relație cu prevenirea, pregătirea și diminuarea hazardelor.

Carte de colorat pentru grupa preșcolară

Toate activitățile prezentate se desfășoară sub îndrumarea educatoarei. Cărticica de colorat va rămâne la copii, iar la sfârșitul anului școlar va fi premiată cea mai frumos colorată cărticică. **Fiecare activitate va avea câteva fraze explicative ce vor veni în sprijinul educatoarei pentru a prezenta copiilor ce este important de știut despre pericolul respectiv. Această carte de colorat se preconizează a fi introdusă la Grupa Pregătitoare.**

Mai trebuie menționat faptul că activitatea de grădiniță are 30 de minute și că, în general, nu le poate fi captată atenția copiilor mai mult de 15 minute cu explicații. De aceea este necesară intercalarea părții „teoretice” cu cea practică.

UNITĂȚI DE CONȚINUT

Capitolul 1 Ce știm despre dezastre

Activitatea 1 Noțiuni generale despre dezastre

Li se explică copiilor ce vor face pe parcursul acestui opțional.

Activitatea 2 Dezastre naturale

Imagini reprezentând ploi abundente, copaci răsturnați, îndoșiți de vânt, case distruse, pe care copiii le vor colora.

Activitatea 3 Dezastre datorate activității umane

Imagini cu un camion răsturnat, din care se scurge o substanță neagră, păsări cu aripi murdare, plante veștejite, coșuri de fabrici cu mult fum. Copiii le vor colora.

Activitatea 4 Incendiile

Imagini cu case în flăcări, copii împreună cu pompieri ajută la stingerea incendiilor. Copiii le vor colora.

Activitatea 5 Inundațiile

Imagini cu ape învolburate, obiecte din gospodării care plutesc pe apă, case inundate, vor fi colorate de copii.

Activitatea 6 Cutremurele

Imagini reprezentând copii speriați, case parțial distruse, crăpături în pământ. Copiii le vor colora.

Activitatea 7 Accidentele tehnologice

Imagine cu un mic lac sau baraj din care se scurge o cantitate de substanțe, copii în jur alarmați. Vor colora lacul sau barajul.

Activitatea 8 Impactul dezastrelor asupra mediului

Imagini cu plante ofilite, păsări moarte, teren fără vegetație, imagini pe care le vor colora copiii. Se va organiza o activitate practică de igienizare în care copiii, însoțiți de educatoare vor face curățenie în spațiul de joacă al grădiniței sau în parcul din localitate. Pentru această activitate copiii vor primi saci de gunoi și mănuși de protecție.

Activitatea 9 Lucrare practică - Identificarea zonelor de risc din localitatea noastră

Activitate practică constând în vizitarea localității împreună cu educatoarea și realizarea unui desen cu ceva negativ care i-a impresionat în această vizită.

Activitatea 10 Recapitulare

Set de imagini din activitățile anterioare pe care copiii le vor colora.

Activitatea 11 Evaluare

Capitolul 2 Cum acționăm în caz de dezastru

Activitatea 12 Avertizarea și alarmarea în caz de dezastru

Imagini reprezentând sonerii sau alarme, copiii sunt atenți și se îndreaptă spre ieșiri. Copiii vor colora soneriile sau alarmele.

Activitatea 13 Protejarea individuală

Imagine cu un copil care se pansează singur, copil singur în casă care fuge spre ușă. Vor colora ambele situații. Li se vor explica copiilor modalități de protejare individuală, urmate de exerciții practice.

Activitatea 14 Protejarea colectivă

Imagini cu copii care ajută bătrâni, salvează animale. Vor colora toate imaginile. Se vor efectua exerciții practice cu copiii.

Activitatea 15 Adăpostirea și evacuarea în caz de dezastru

Imagine cu un copil adăpostit sub o scară sau un pod, cu un semn de interzis peste, alta reprezentând copiii împreună cu învățătoarea în curtea grădiniței. Au de colorat a doua reprezentare.

Activitatea 16 Cum acordăm primul ajutor în caz de dezastru

Desene reprezentând trusa medicală, discuție între doctor și copil, acordarea primului ajutor unor persoane lovite. Copiii vor colora obiectele aparținând trusei medicale. Se va exemplifica practic acordarea primului ajutor.

Activitatea 17 Limitarea și înlăturarea efectelor dezastrelor

Imagini reprezentând copii care ajută la înlăturare moloz, vorbesc cu doctorul, cu alte persoane. Copiii vor colora acțiunile de ajutorare.

Activitatea 18 Igiena individuală și colectivă după dezastru

Imagini cu reguli de igienă personală și colectivă corecte și incorecte, copiii având de colorat acțiunile pozitive.

Se vor exemplifica practic regulile de igienă.

Activitatea 19 Cum acționăm în caz de inundații și după

Imagini cu ape revărsate, case inundate, copii salvați în bărci, sau copii salvând animale sau oameni, pe care trebuie să-i coloreze.

Activitatea 20 Cum acționăm în caz de cutremur și după

Imagini cu case dărâmate, cu cărămizi în jurul lor, copiii acordând primul ajutor împreună cu doctorul. Colorează acordarea primului ajutor.

Activitatea 21 Cum acționăm în caz de alunecări de teren și după

Imagini cu teren alunecat, copaci dezrădăcinați, de colorat imagine cu copii ajutând bătrâni.

Activitatea 22 Cum acționăm în caz de poluări accidentale și după

Dintr-un camion se scurge o substanță colorată în negru, în jur păsări cu aripi murdare și sol murdar de negru, alături copii cu oameni mari cu diverse unelte pregătiți să înlăture substanța neagră, imagine ce trebuie colorată.

Activitatea 23 Cum acționăm în cazul atacurilor teroriste și după

Imagini reprezentând o explozie, ambulanță, polițiști punând cătușele unui suspect. Copiii colorează imaginea cu polițiștii.

Activitatea 24 Lucrare practică – Exercițiu practic de acțiune în caz de dezastru

Activitatea practică constă într-un exercițiu de acțiune în caz dezastru la care vor fi invitați să participe reprezentanți ai Primăriei, Protecției Civile, Poliției, Ambulanței, pentru a vedea concret cât de bine răspund copiii unei situații date.

Activitatea 25 Recapitulare

Set de imagini din activitățile anterioare pe care copiii le vor colora.

Activitatea 26 Evaluare

Capitolul 3 Gestionarea dezastrelor

Activitatea 27 Organizarea sistemului românesc de intervenție în caz de dezastre

Imagini cu copii stând de vorbă cu persoane adulte în diferite uniforme (doctor, polițist, jandarm, etc.). Vor colora uniformele.

Activitatea 28 Obligațiile și drepturile cetățenilor în situații de dezastre

Imagini reprezentând copiii împreună cu educatoarea care le citește dintr-o carte și îi atenționează. Copiii vor colora toate imaginile.

Activitatea 29 Planul local de acțiune privind inundațiile și alunecările de teren

Imagini cu un canal amenajat sau un baraj, copiii în vizită cu educatoarea. Vor colora imaginea cu barajul.

Activitatea 30 Planul local de acțiune privind protecția împotriva incendiilor și protecția antiseismică

Imagini reprezentând copiii cu educatoarea în grădiniță, în plan apropiat ușa clasei cu semnul de ieșire pe care îl vor colora.

Educatoarea le va arăta copiilor care sunt modalitățile de evacuare din grădiniță, cum și unde trebuie să se adăpostească în caz de cutremur,

Activitatea 31 Planul local de acțiune privind radioactivitatea

Imagini reprezentând o centrală nucleară în depărtare, semnul de radioactivitate în plan apropiat pe care îl vor colora.

Activitatea 32 Să-i cunoaștem pe cei cu care colaborăm

Imagini cu copiii stând de vorbă în clasă cu diferite persoane adulte, pe care le vor colora.

Activitatea 33 Recapitulare

Se va prezenta și premia cea mai frumos colorată cărticică.

Activitatea 34 Evaluare

MANUAL PENTRU CLASELE I-IV

Manualul va fi adaptat ca limbaj și mod de explicare a temelor propuse categoriei de vârstă căreia îi este adresat.

UNITĂȚI DE CONȚINUT

Capitolul 1 Ce știm despre dezastre

Lecția 1 Noțiuni generale despre dezastre

Lecția este o introducere în materia ce va fi studiată de elevi de-a lungul anului școlar, cu accent pe necesitatea studierii acestui opțional în școli. Noțiuni care le sunt cunoscute elevilor de la alte materii (cunoștințe despre mediul înconjurător, geografie, etc.) sau despre care au citit sau au aflat pe diverse căi sunt ordonate și explicate pe larg în cadrul acestui manual.

Elevilor li se va prezenta manualul, amintindu-se că la sfârșitul anului școlar vor trebui să prezinte un portofoliu, constând în materiale adunate pentru fiecare lecție în parte.

Lecția 2 Dezastre naturale

Lecția face o clasificare a dezastrelor naturale, explicând cauzele producerii acestora, importanța studierii și previziunii dezastrelor naturale.

Se propune ca temă culegerea unor legende de la locuitorii în vârstă privind cauzele producerii diferitelor dezastre de-a lungul timpului în comunitatea respectivă. Materialele vor fi prezentate colegilor.

Lecția 3 Dezastre datorate activității umane

Lecția explică ce reprezintă dezastrele datorate activității umane, ce efecte pot avea acestea pe termen scurt, mediu și îndelungat.

Se propune ca temă realizarea unui colaj de imagini cu diferite acțiuni negative ale omului.

Lecția 4 Incendiile

Lecția prezintă cauzele declanșării incendiilor, efectele acestora asupra oamenilor și bunurilor lor.

Se propune o vizită la Unitatea de Pompieri din localitate sau prezența la lecție a unui reprezentant din partea pompierilor.

Lecția 5 Inundațiile

Lecția se referă la cauzele și modul de producere a inundațiilor și alunecărilor de teren în România.

Se împarte clasa în echipe:

- Se distribuie fiecărei echipe benzi de hârtie pe care sunt scrise cuvinte amestecate;
- Elevii se consultă, ordonează cuvintele și obțin propoziții pe care le notează în caiete;
- Se argumentează fiecare propoziție obținută;
- Învățătoarea conduce discuțiile.

Lecția 6 Cutremurele

Lecția prezintă mecanismul producerii cutremurelor, elementele caracteristice producerii cutremurelor la noi în țară, precum și efectele devastatoare ale celor de intensități mari.

Se propune ca temă:

- Scrie în 5 minute ce efecte au cutremurele;
- Se citește tema și se corectează eventualele greșeli;
- Elevul cu cele mai multe răspunsuri corecte se premiază.

Lecția 7 Accidentele tehnologice

Lecția se referă la dezastrele provocate de om, pe diferite căi.

Elevii vor realiza individual un material cuprinzând imagini și informații despre accidente tehnologice. Materialele vor fi prezentate colegilor. Cele mai bune lucrări se vor afișa în școală.

Lecția 8 Impactul dezastrelor asupra mediului

În cadrul acestei lecții sunt explicate efectele dezastrelor naturale și antropice asupra mediului.

Se propune o activitate practică de igienizare a curții școlii sau a parcului din localitate. Elevii vor primi mănuși de protecție și saci de gunoi.

Elevii vor realiza desene privind impactul dezastrelor asupra mediului. Cele mai reprezentative desene vor fi expuse în clasă.

Lecția 9 Lucrare practică - Identificarea zonelor de risc din localitatea noastră

Este o lecție practică ce se va desfășura în afara școlii, elevii, însoțiți de învățătoare vor face un tur al localității și vor identifica zonele de risc privind diferitele dezastre studiate de ei până în acel moment. La întoarcerea în clasă se va realiza o hartă pe care elevii vor însemna zonele cu probleme, după care o vor expune în holul școlii la loc cât mai vizibil.

Lecția 10 Recapitulare

Se propune pentru lecția de recapitulare metoda ciorchinelui: învățătoarea notează pe tablă conceptul cheie „Dezastru”, iar în jurul acestuia se scriu noțiunile de bază referitoare la acest concept (tipuri, cauze, efecte, etc.). Elevii vor dezvolta ciorchinele pe baza cunoștințelor anterior dobândite.

Lecția 11 Evaluare

Evaluarea se poate realiza fie oral, prin întrebări formulate de profesor, fie în scris, sub forma unor teste (lacunare, cu mai multe variante, rebusuri, etc.).

Capitolul 2 Cum acționăm în caz de dezastru

Lecția 12 Avertizarea și alarmarea în caz de dezastru

Se vor prezenta modalitățile de avertizare și alarmare în caz de dezastru.

- Se împarte clasa în 2 grupe;
- grupă va prezenta diferite metode de avertizare;
- Cealaltă grupă îi va corecta;
- Se vor inversa rolurile
- Câștigă echipa cu cele mai multe răspunsuri corecte.

Învățătoarea are rol de moderator.

Lecția 13 Protejarea individuală

Sunt explicate modalitățile de protejare individuală.

Elevii vor realiza un desen cu tema „Mă pot apăra singur”. Desenele vor fi argumentate în fața clasei.

Se inițiază o discuție pe tema necesității acționării individuale.

Lecția 14 Protejarea colectivă

Se prezintă modalități de acțiune în grup în situații de urgență.

Elevii vor realiza o compunere cu tema „Cum acționăm în familie în caz de dezastru”. Materialele vor fi prezentate în clasă.

Lecția 15 Adăpostirea și evacuarea în caz de dezastru

Lecția are în vedere prezentarea spațiilor închise sau deschise ce pot fi considerate sigure în cazul unui dezastru.

Învățătoarea antrenează elevii la discuții privind locurile sigure de adăpostire, având rol de moderator.

Lecția 16 Cum acordăm primul ajutor în caz de dezastru

Lecția prezintă reguli de prim ajutor în diferite situații de urgență.

La această lecție este recomandat să participe doctorul sau asistenta școlii respective.

- Fiecare elev își va realiza propria trusă de prim ajutor.
- Se vor realiza afișe cu tema „Cum acordăm primul ajutor în caz de dezastru” care vor fi expuse la cabinetul medical al școlii.

Lecția 17 Limitarea și înlăturarea efectelor dezastrelor

Se inițiază un exercițiu practic în clasă pentru descoperirea eventualelor supraviețuitori în urma unui dezastru. Învățătoarea notează pe tablă acțiunile desfășurate de elevi, după care se analizează rezultatele acestor acțiuni.

Lecția 18 Igiena individuală și colectivă după dezastru

Lecția cuprinde noțiuni de igienă personală și colectivă ce trebuie respectate după producerea unui dezastru.

Elevii vor întocmi un afiș cu regulile de igienă ce trebuie respectate după producerea unui dezastru, pe modelul „Așa da, așa nu” și evidențiind în urma dezbaterilor din clasă consecințele nerespectării regulilor de igienă.

Lecția 19 Cum acționăm în caz de inundații și după

Lecția prezintă modalitățile de acțiune în caz de inundații și după producerea acestora.

Se împarte clasa pe grupe de lucru.

- Fiecare grupă trebuie să descrie modalitățile de acțiune de la producerea dezastrului și până la înlăturarea efectelor.
- Câștigă grupa cu cele mai complete răspunsuri.

Lecția 20 Cum acționăm în caz de cutremur, incendii și după

Lecția explică modalitățile de acțiune în caz de cutremur și incendii și după producerea acestora.

Se vor prezenta elevilor imagini cu efecte ale cutremurelor și ale incendiilor, se vor discuta.

Lecția 21 Cum acționăm în cazul alunecărilor de teren și după

Se inițiază un exercițiu practic începând cu avertizarea și terminând cu modalitățile de ajutorare a celor rămași fără adăpost după o alunecare de teren. Învățătoarea va urmări desfășurarea întregului exercițiu, după care se vor analiza și corecta eventualele greșeli.

Lecția 22 Cum acționăm în caz de poluări accidentale și după

Se inițiază un exercițiu practic începând cu avertizarea și terminând cu modalitățile de ajutorare a celor rămași fără adăpost după cutremur. Învățătoarea va urmări desfășurarea întregului exercițiu, după care se vor analiza și corecta eventualele greșeli.

Lecția 23 Cum acționăm în cazul atacurilor teroriste și după

Va fi invitat un reprezentant al Poliției care va prezenta elevilor modalitățile de acțiune și apărare în cazul unui atac terorist.

Lecția 24 Lucrare practică – Exercițiu practic de acțiune în caz de dezastru

Activitatea practică constă într-un exercițiu de acțiune în caz de dezastru la care vor fi invitați să participe reprezentanți ai Primăriei, Protecției Civile, Poliției, Ambulanței, pentru a vedea concret cât de bine răspund elevii unei situații date.

Lecția 25 Recapitulare

Portofoliul: fiecare elev va realiza pe parcursul Capitolului 2 un portofoliu pe tema „Cum acționăm în caz de dezastru” și pe care îl va prezenta la lecția de recapitulare. Se vor discuta portofoliile și se vor completa cu noutăți.

Se vor realiza desene cu tema Capitolului 2. Fiecare desen va fi comentat de elevi și va primi o notă. Desenul cu nota cea mai mare va fi expus în holul școlii.

Lecția 26 Evaluare

Se propune pentru evaluare teste lacunare cu noțiuni studiate în cadrul acestui capitol.

Capitolul 3 Gestionarea dezastrelor

Lecția 27 Organizarea sistemului românesc de intervenție în caz de dezastre

Se va organiza o vizită la primăria din localitate unde elevii vor solicita primarului informații privind planurile de acțiune ale autorităților locale pentru diferite situații de urgență.

Lecția 28 Obligațiile și drepturile cetățenilor în situații de dezastre

Un reprezentant de la Protecția Civilă le va prezenta elevilor care sunt drepturile și obligațiile cetățenilor în situații de dezastre, precum și necesitatea supunerii indicațiilor organelor abilitate.

Lecția 29 Planul local de acțiune privind inundațiile și alunecările de teren

Este o lecție practică la care elevii se vor împărți pe grupe și împreună cu reprezentanții autorităților locale vor participa la acțiuni de curățare a rigolelor și șanțurilor din localitatea lor, vor planta puietși în zonele predispuse la alunecări de teren, după care vor prezenta rezultatele activităților practice la o ședință comună părinți - copii.

Lecția 30 Planul local de acțiune privind protecția antiseismică și împotriva incendiilor

Este o lecție practică la care elevii împreună cu învățătoarea vor inspecta școala și împrejurimile, cu observarea atentă a eventualelor obstacole care ar putea să îngreuneze modul de acțiune în cazul unui cutremur. Se vor discuta, de asemenea, cauze posibile de producere a unui incendiu, locul de amplasare al stingătoarelor, posibilitățile de evacuare.

Lecția 31 Planul local de acțiune privind radioactivitatea

Elevii vor beneficia de prezența unui reprezentant de la Agenția de Protecția Mediului sau din cadrul Primăriei care va prezenta modalitățile de acțiune în cazul unui accident nuclear.

Lecția 32 Să-i cunoaștem pe cei cu care colaborăm

La această lecție vor fi invitați să participe reprezentanții autorităților locale, cei ai Protecției Civile, ai Poliției, medici, alte persoane care intervin în situații de urgență.

Lecția 33 Recapitulare

Pentru lecția finală de recapitulare fiecare elev va prezenta portofoliul realizat pe parcursul studierii opționalului.

Se va prezenta o expoziție în școală cu materialele cele mai interesante.

Lecția 34 Evaluare

Pentru evaluarea finală se propune premierea elevilor cu cele mai bune rezultate obținute pe parcursul opționalului cu o diplomă și medalie de „Cel mai curajos camarad” acordată într-un cadru festiv.

Se propune pentru sfârșitul anului școlar un concurs pe teme de prevenire și stingere a incendiilor sau protecție civilă, fie între elevii școlii care au studiat opționalul, fie între școala lor și alte școli din județ.

MANUAL PENTRU CLASELE V-VIII

Facem precizarea că acest opțional va fi studiat o oră pe săptămână (de aceea avem 34 de lecții), fiind predat de profesori de biologie sau geografie. Nu putem garanta introducerea la nivel național a acestui opțional. De aceea s-a optat pentru aceleași teme și la nivel gimnazial în speranța că și elevii de gimnaziu vor putea beneficia de aceste cunoștințe sintetizate în acest opțional.

Precizăm că și pentru acest nivel de vârstă conținutul lecțiilor va fi adaptat, elevii având deja mult mai multe cunoștințe de la diferite materii studiate.

UNITĂȚI DE CONȚINUT

Capitolul 1 Ce știm despre dezastre

Lecția 1 Noțiuni generale despre dezastre

Lecția este o introducere în materia ce va fi studiată de elevi de-a lungul anului școlar, cu accent pe necesitatea studierii acestui opțional în școli. Noțiuni care le sunt cunoscute elevilor de la alte materii (geografie, biologie, etc.) sau despre care au citit sau au aflat pe diverse căi sunt ordonate și explicate pe larg în cadrul acestui manual.

Elevilor li se va face o prezentare a manualului, amintindu-se că la sfârșitul anului școlar vor trebui să prezinte un portofoliu, constând în materiale adunate pentru fiecare lecție în parte.

Lecția 2 Dezastre naturale

Lecția face o clasificare a dezastrelor naturale, explicând cauzele producerii acestora, importanța studierii și previziunii dezastrelor naturale.

Pentru fixarea cunoștințelor se propune o dezbatere cu elevii asupra diferitelor tipuri de dezastre naturale, dezbateri însoțită de imagini, decupaje și informații ale elevilor. Toate aceste materiale se vor aduna în mapa de portofoliu.

Lecția 3 Dezastre datorate activității umane

Lecția explică ce reprezintă dezastrele datorate activității umane, ce efecte pot avea acestea pe termen scurt, mediu și îndelungat.

Se propune formarea unor grupe de lucru care pe baza unor materiale împărțite de profesor, să sintetizeze anumite aspecte prezentate în materiale și să le prezinte apoi colegilor.

Lecția 4 Incendiile

Lecția prezintă cauzele declanșării incendiilor, efectele acestora asupra oamenilor și bunurilor lor.

Se propune o vizită la Unitatea de Pompieri din localitate sau prezența la lecție a unui reprezentant din partea pompierilor.

Lecția 5 Inundațiile și alunecările de teren

Lecția se referă la cauzele și modul de producere al inundațiilor și alunecărilor de teren în România.

Se va ieși în teren cu elevii pentru a observa dacă există zone expuse pericolului de alunecări de teren, modul cum sunt întreținute digurile din localitatea lor.

Va fi solicitată prezența unui reprezentant al primăriei pentru a prezenta elevilor măsurile prevăzute de autoritățile locale pentru prevenirea inundațiilor și alunecărilor de teren.

Lecția 6 Cutremurele

Lecția prezintă mecanismul producerii cutremurelor, elementele caracteristice producerii cutremurelor la noi în țară, precum și efectele devastatoare ale celor de intensități mari.

Ca temă se va realiza o hartă a României cu zonele care prezintă risc seismic și localitatea respectivă, discutându-se apoi ce efecte poate avea un cutremur funcție de distanța la care ne aflăm față de zonele cu probleme.

Lecția 7 Accidentele tehnologice

Lecția se referă la dezastrele provocate de om, pe diferite căi.

Va fi invitat un reprezentant de la Agenția de Protecția Mediului sau reprezentantul Primăriei care le va prezenta elevilor diferite accidente datorate activităților umane și urmările acestora asupra oamenilor și mediului.

Ca temă elevii vor realiza un colaj cu imagini reprezentând accidente datorate omului.

Lecția 8 Impactul dezastrelor asupra mediului

Vor fi prezentate efectele dezastrelor naturale și antropice asupra mediului.

Se propune pentru lucrul cu elevii metoda „Știu, Vreau să știu, Am învățat”: se completează un tabel cu rubricile:

- Știu (elevii completează rubrica înainte de prezentarea informațiilor cu cunoștințele pe care le au despre subiectul lecției);
- Vreau să știu (elevii formulează întrebări despre ce ar vrea să afle despre tema respectivă);
- Am învățat (se completează la sfârșitul lecției cu cunoștințele nou dobândite).

Se propune activitate practică de igienizare a curții școlii sau a parcului din localitate. Elevii însoțiți de profesor vor igieniza parcul din localitate sau curtea școlii. Elevii vor primi mănuși de protecție și saci de gunoi.

Lecția 9 Lucrare practică - Identificarea zonelor de risc din localitatea noastră

Este o lecție practică ce se va desfășura în afara școlii, elevii, însoțiți de profesor vor face un tur al localității și vor identifica zonele de risc privind diferitele dezastre studiate de ei până în acel moment. La întoarcerea în clasă se va realiza o hartă pe care elevii vor însemna zonele cu probleme, după care o vor expune în holul școlii la loc cât mai vizibil.

Lecția 10 Recapitulare

Se propune pentru lecția de recapitulare metoda ciorchinelui: profesorul notează pe tablă conceptul cheie „Dezastru”, iar în jurul acestuia se scriu noțiunile de bază referitoare la acest concept (tipuri, cauze, efecte, etc.). Elevii vor dezvolta ciorchinele pe baza cunoștințelor anterior dobândite.

Lecția 11 Evaluare

Evaluarea se poate realiza fie oral, prin întrebări formulate de profesor, fie în scris, sub forma unor teste (lacunare, cu mai multe variante, rebusuri, etc.).

Capitolul 2 Cum acționăm în caz de dezastru

Lecția 12 Avertizarea și alarmarea în caz de dezastru

Se vor prezenta modalitățile de avertizare și alarmare în caz de dezastru.

Se propune ca modalitate de fixare a cunoștințelor următorul joc:

- Se împarte clasa pe 2 grupe;
- O grupă va scrie ce modalități de avertizare cunoaște, iar cea de-a doua ce modalități de alarmare cunoaște;
- Câștigă grupa cu cele mai multe răspunsuri corecte.

Lecția 13 Protejarea individuală

Sunt explicate modalitățile de protejare individuală.

Ca temă se propune următorul exercițiu:

- Se împarte clasa pe grupe de lucru;
- Se solicită realizarea unui eseu cu tema „Știu să acționez corect în situații periculoase”;
- Elevii trebuie să menționeze modalitățile de acțiune pentru situația dată;
- Se dezbate soluțiile alese de fiecare grupă.

Lecția 14 Protejarea colectivă

Se prezintă modalități de acțiune în grup în situații de urgență.

Elevii vor avea ca temă observarea diferitelor pericole întâlnite pe drumul de la casă spre școală, analizându-se împreună cu profesorul modalitățile de depășire a acestora.

Lecția 15 Adăpostirea și evacuarea în caz de dezastru

Lecția are în vedere prezentarea spațiilor închise sau deschise ce pot fi considerate sigure în cazul unui dezastru.

Profesorul va iniția o discuție pe tema spațiilor de siguranță din școală, elevii argumentând fiecare soluție găsită de ei ca fiind sigură.

Ca temă se propune împărțirea elevilor pe grupe de lucru care vor trebui să găsească spații sigure pentru adăpostire și evacuare. Fiecare grupă își va susține cu argumente soluțiile alese.

Lecția 16 Cum acordăm primul ajutor în caz de dezastru

Lecția prezintă reguli de prim ajutor în diferite situații de urgență.

La această lecție este recomandat să participe doctorul sau asistenta școlii respective.

- Fiecare elev își va realiza propria trusă de prim ajutor.

Ca sarcină colectivă elevii vor realiza un colaj cu diferite secvențe de acordare a primului ajutor pe care îl vor expune în școală.

Lecția 17 Limitarea și înlăturarea efectelor dezastrelor

Se inițiază un exercițiu practic în clasă pentru descoperirea eventualilor supraviețuitori în urma unui dezastru. Profesorul notează pe tablă acțiunile desfășurate de elevi, după care se analizează rezultatele acestor acțiuni.

Lecția 18 Igiena individuală și colectivă după dezastru

Lecția cuprinde noțiuni de igienă personală și colectivă ce trebuie respectate după producerea unui dezastru.

Profesorul antrenează elevii într-o discuție pe tema importanței respectării regulilor de igienă individuală și colectivă și a urmărilor pe care le poate avea nerespectarea acestora (aparitia diferitelor epidemii, etc.).

Fiecare elev va realiza un material despre cele mai frecvente boli care pot apărea în cazul unui dezastru, material pe care îl va susține în fața colegilor.

Lecția 19 Cum acționăm în caz de inundații și după

Lecția prezintă modalitățile de acțiune în caz de inundații și după producerea acestora.

Se inițiază un exercițiu practic începând cu avertizarea și terminând cu modalitățile de ajutorare a celor rămași fără adăpost după inundație. Profesorul va urmări desfășurarea întregului exercițiu, după care se vor analiza și corecta eventualele greșeli.

Lecția 20 Cum acționăm în caz de cutremur, incendii și după

Se inițiază un exercițiu practic începând cu avertizarea și terminând cu modalitățile de ajutorare a celor rămași fără adăpost după cutremur sau incendii. Profesorul va urmări desfășurarea întregului exercițiu, după care se vor analiza și corecta eventualele greșeli.

Lecția 21 Cum acționăm în cazul alunecărilor de teren și după

Se inițiază un exercițiu practic începând cu avertizarea și terminând cu modalitățile de ajutorare a celor rămași fără adăpost după o alunecare de teren. Profesorul va urmări desfășurarea întregului exercițiu, după care se vor analiza și corecta eventualele greșeli.

Lecția 22 Cum acționăm în caz de poluări accidentale și după

Se inițiază un exercițiu practic începând cu avertizarea și terminând cu îndepărtarea victimelor de la locul accidentului. Profesorul va urmări desfășurarea întregului exercițiu, după care se vor analiza și corecta eventualele greșeli.

Lecția 23 Cum acționăm în cazul atacurilor teroriste și după

Va fi invitat un reprezentant al Poliției care va prezenta elevilor modalitățile de acțiune și apărare în cazul unui atac terorist.

Lecția 24 Lucrare practică – Exercițiu practic de acțiune în caz de dezastru

Activitatea practică constă într-un exercițiu de acțiune în caz dezastru la care vor fi invitați să participe reprezentanți ai Primăriei, Protecției Civile, Poliției, Ambulanței, pentru a vedea concret cât de bine răspund elevii unei situații date.

Lecția 25 Recapitulare

Portofoliul: fiecare elev va realiza pe parcursul Capitolului 2 un portofoliu pe tema „Cum acționăm în caz de dezastru” și pe care îl va prezenta la lecția de recapitulare. Se vor discuta portofoliile și se vor completa cu noutăți.

Lecția 26 Evaluare

Se propune următorul exercițiu pentru lecția de evaluare:

- se împarte clasa în 2 grupe;
- profesorul imaginează pe tablă 2 situații critice (o inundație în urma unor ploi abundente, un cutremur în timpul orelor de curs, etc.);
- fiecare grupă trebuie să prezinte un plan de acțiune potrivit situației respective, fiecare elev primind câte o sarcină precisă;
- elevii vor descrie pe rând sarcina pe care trebuie să o îndeplinească.

Profesorul va evalua fiecare răspuns.

Capitolul 3 Gestionarea dezastrelor

Lecția 27 Organizarea sistemului românesc de intervenție în caz de dezastre

Se va organiza o vizită la primăria din localitate unde elevii vor solicita primarului informații privind planurile de acțiune ale autorităților locale pentru diferite situații de urgență.

Lecția 28 Obligațiile și drepturile cetățenilor în situații de dezastre

Un reprezentant de la Protecția Civilă le va prezenta elevilor care sunt drepturile și obligațiile cetățenilor în situații de dezastre, precum și necesitatea supunerii indicațiilor organelor abilitate.

Lecția 29 Planul local de acțiune privind inundațiile și alunecările de teren

Este o lecție practică la care elevii se vor împărți pe grupe și împreună cu reprezentanții autorităților locale vor participa la acțiuni de curățare a rigolelor și șanțurilor din localitatea lor, vor planta puietii în zonele predispuse la alunecări de teren, după care vor prezenta rezultatele activităților practice la o ședință comună părinți - copii.

Lecția 30 Planul local de acțiune privind protecția antiseismică și împotriva incendiilor

Este o lecție practică la care elevii împreună cu profesorul vor inspecta școala și împrejurimile, cu observarea atentă a eventualelor obstacole care ar putea să îngreuneze modul de acțiune în cazul unui cutremur. Se vor discuta, de asemenea, cauze posibile de producere a unui incendiu, locul de amplasare al stingătoarelor, posibilitățile de evacuare.

La întoarcerea în clasă, elevii vor avea ca temă întocmi planul de evacuare al școlii în caz de cutremur și incendiu.

Lecția 31 Planul local de acțiune privind radioactivitatea

Elevii vor beneficia de prezența unui reprezentant de la Agenția de Protecția Mediului sau din cadrul Primăriei care va prezenta modalitățile de acțiune în cazul unui accident nuclear.

Lecția 32 Să-i cunoaștem pe cei cu care colaborăm

La această lecție vor fi invitați să participe reprezentanții autorităților locale, cei ai Protecției Civile, ai Poliției, medici, alte persoane care intervin în situații de urgență.

Lecția 33 Recapitulare

Pentru lecția finală de recapitulare fiecare elev va prezenta portofoliul realizat pe parcursul studierii opționalului.

Se va prezenta o expoziție în școală cu materialele cele mai interesante.

Lecția 34 Evaluare

Pentru evaluarea finală se propune premierea elevilor cu cele mai bune rezultate obținute pe parcursul opționalului cu o diplomă și medalie de „Cel mai curajos camarad” acordată într-un cadru festiv.

Se propune în cursul anului școlar un concurs interșcolar pe tema opționalului, ai cărui câștigători să participe la o tabără de vară pe tema dezastrelor naturale.

Elevii vor fi înștiințați la începutul anului școlar că din fiecare școală vor fi selecționați cei cu cele mai bune rezultate la opțional și vor participa la o tabără de vară pe tema dezastrelor.

Se propune un concurs interșcolar pe teme de prevenire și stingere a incendiilor sau de protecție civilă desfășurat în colaborare cu Pompierii sau Protecția civilă.